Број 15. У Новом Саду, у четвртак 22. јануара 1904. Година XXXIX.

„Застава“ излази сваки дан осим понедељника и дана за свецем.

Цена је за Аустро-Угарску: на један месец 2 кр. 40 пот., на четврт године 7 круна. За Црну Гору, Србију, Немачку, Румунију и за све остале стране земље на четврт године 10 круна.

Народним бројевима од петка цена је: на пола године 2 круне, на целу годину 4 круне.

Поједини бројеви стају 10 потура.

Телефон бр. 131.

ЗАСТАВА

ЛИСТ СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ

ИЗДАЊЕ „РАДА“ ДЕОНИЧАРСКОГ ДРУШТВА У РУМИ.

За огласе плаћа се по 12 пот. од сваке врсте оваких ситних слова.

Дописи шаљу се уредништву а претплата и огласи администрацији „Заставе“.

Уредништво и администрација „Заставе“ је у кући г. Јов. Т. Чавића, на пијаци.

Рукописе не враћамо.

Поједини бројеви стају 10 потура.

Телефон бр. 131.

Немачка и Пољаци.

Један од најнесретнијих народа на свету је без сумње пољски народ Културан, просвећен, има своју лепу и сјајну историју, али живи данас поцепан у три политичке управе: држава му је, негдашња силна Пољска, поцепана на троје, а за несретну судбину његову криво му је највише његово племство, католичко свештенство и — Чивути.

Још пре три века била је Пољска силна и моћна. Српски песник, славни Дубровчанин, Иван Гундулић у свом „Осману“ позива пољског краља Владислава да дигне хришћанску војску и ослободи српски народ од некрста. Јунака су имали, ратничка им је историја славна — али им свештенство није било родољубиво, племство им беше силовито, трговине и занатлијства нису имали и морадоше пропасти као држава.

И сам наш народни песник спомиње силне „лећанске“ краљеве; велику су државу створили, покорили су Литву, владали Угарском а дуго година је стењала, данашња силна руска царевина од страха и трепета пред њима: они су били носиоци католицизма и његове прозелите, ратовали су као таки и то их је и упропастило.

Сваки народ у историји својој има своје светле и најсветлије дане, после којих наступа дремеж, летаргија — затим се буди и живне опет својим животом: „...Тко би гори ето 'е доли, а тко доли, гор' устаје!“ И пољски народ је исте среће као и наш, али не може још да дигне са свим главу — јер код њега су још сталежи један према другом одељени и сталешке разлике заоштрене Али, идеја се буди, пала је на добро поље и има све услове да победи.... и победиће!

У Галици и владају потпуно, јаки су бројно и у аустријском царевинском већу — али, и тамо се игра она иста комедија као и на словенском југу: као год што силници истурују католичке Хрвате пред православне Србе, тако се исто у Галицији ради са католичким Пољацима према православним Русинима.

Преклањска година је у Галицији показала да народ не мисли тако као силници: невоља је спојила и збратимила Русине и Пољаке, нужда их је још чврће везала. Беда их гони, циљ им је иста: Борба за опстанак, слободу сталешку и грађанску једнакост. Највећи део Пољске налази се у границама руске царевине. Ту су најбројнији, ту је Кошћушко и Голуховски подлегао сили, ту се с обе стране пролила силна, братска крв.

Па данас ипак изгледа, да у Русији Пољаци понајбоље материјално стоје... Али, зар орао може бити привезан за стену? Зар славуј, у најлепшој палати и у златном кавезу не прижељкује и не тежи за слободом?...

Велики део пољског народа живи у Немачкој. Тамо их има до четири милиона у чисто пољским крајевима, у Познањској, Поморанској, Бранибору, Пруској Шлезији и Горњој Лужици (поред Лужичких Срба). Тамо се дигла на њих и хала и врана, тамо они и дижу свој глас који се разлеже по свету. Свет је упро очи на тај крај, па и ако се до скора мислило да су тамо Пољаци мирни „као јагањци“ почело се да рачуна са њима, као јаком чињеницом.

Какви су Немци пријатељи нама, Словенима, то знамо, гдегод могоше сузбијаше нас, а и ми Срби осећасмо дуго до сада, а осећамо и сада оштрицу њихова оружја, које наоштрише да нас истребе или бар што горе осакате.

Већ по свом географском положају чинисмо и чинимо Европи, па и њима, врло великих услуга, као стража против азијске инвазије: Руси задржаше Татаре, а ми Срби задржасмо и сузбисмо Турке. И Пољаци учинише много (приликом опсаде Беча, у одбрани против Турака) за одржање и очување немачког племена. Зато им Немачка и благодари! Они раде земљу, живе својим народним животом, добро организовани. У просвети нису ни мало заостали иза Немаца, а материјално су куд и камо бољи од немачког сељака, занатлије и трговца. И школе су им добре, па и иначе друге народносне установе. Та их борба стаје доста труда и муке, али им се труд обилато награђује. Поред Елсаса и Лотарингије, Шлезвиг-Холштајна, Хановера, католицизма у јужним крајевима, социјализма и Конго-државе, и они по мало кваре сан цару Виљему, особито, кад се приметило, да велики део Берлина чине Пољаци, и да се пољски језик много чује у Берлину, од прилике као чешки у Бечу.

Још Бизмарк је израдио план, како ће да Пољацима дође главе. Хтео је, да откупи њихова земљишта, да их насели Немцима, и тако извуче Пољацима подлогу... Али се преварио. Јака народносна свест, љубав према свом језику, добро економско стање, а нада све љубав према земљи коју залише крвљу својом — не дадоше да клону у борби. Родољубива интелигенција им је предњачила, а нарочито женске добротворне задруге... И кад је теутонски бес загрозио у школи да их понемчи, наредио немачке придике по католичким црквама итд., онда они — не хтедоше пазаривати код трговца који не говори пољски, узимаше у службу само оне Немце и Немице који говоре — пољски — Децу им вукоше по судовима због пољског говора, и њихова идеја је ипак одржала мегдан!

... И то је дало повода великом немачком научењаку Момзелу, да се спусти са своје научењачке висине, да онако лажно представи Словене свету... Они, који цео свој рад испуњују идејом за неким „дранг“-ом (освајањем и продирањем), замерају неком, ко се бори и хоће да се одржи.

Чеси су у борби с Немцима истрајали. А кров цео бес, који је против Словена наперен, провирује бојазан: Der Slave kommt! (Ево Словена!).

Пољаци су први на реду, као некада ми Срби што бесмо против Турака. Балканским Словенима остало је да докусуре рачун са Турцима, а Пољацима, да изравнају рачун у Пруској онако исто, као што то Чеси чине у Аустрији.

Кошћушко, кад је видео исход одсудне битке узвикнуо је у болу своје родољубиве душе, да је та битка крај Пољској. Данас пак омладина пољска и други родољуби, увидеше да им права опасност прети са запада, ступају јуначки у затвореним редовима, а води их идеја, да „.... јепче Пољска ни'е згињеља!“

СЈ

Је ли правоваљана епархијска скупштина пакрачка и архидијецезална?

У ранијим чланцима „Заставе“ доказано је непобитно, да епархијска скупштина

ПОДЛИСТАК.

ЈЕДАН ПРОЦЕС ПРОТИВ ЉУДОЖДЕРА.

Године 1782. могло се читати у будимпештанским листовима и овај допис из хонске жупаније: Ми смо у највећем страху; куће су наше и дању и ноћу забрављене, јер је дошао међу нас један циганск каравен, којем су се придружили и многи разбојници. Не би се могло веровати да је Европа могла родити такова људска чудовишта, да не сведочи о том њихово рођено признање. Они су признали, да су у току последњих година поубијали двадесет осам људи, те их делом кували а делом сушили и онда пождрли. И с тога је 22. августа један од тих људождера у Кемењу разчережен, двојица нађоше смрт на точку, осморица су обешени а четир жене су погубљене; 24. августа је у Бату један разчережен, дванаест су обешени; у Чабу су 26. авг. дванаест цигански жена погубљене, две точком усмрћене а четир обешене.

Целати у хонској жупанији имали су тада пуне руке посла. О томе се много говорило у земљи и ван земље, а све су новине опширно писале о тим људождерима. »Хасбуршке нове новине« донеле су једно писмо из Угарске у којем се вели да су та циганска чудовишта у човечијем облику, пождрла за кратко време осамдесет и четир људских душа. А завршено је овако: Човек, који још ма и најмање осећаја има, згража се у пакленом бесу против ових европских канибала (људождера) кад чује, где сами причају, како су приликом једних сватова два човека ухватили и заклали, и са својим гостима и пријатељима у најслађем кусу пождрли. Најмилије им је јело, млад момак или девојка између шеснаест и осамнаест година. Кости су спалили, и те спаљене човечије кости давале су им ванредно добар угаљ.

И је ли чудо онда што се по свима светским листовима а нарочито угарским могло читати, како је овде ил онде у овом ил оном месту Угарске, ухапшено толико и толико тих циганских чудовишта људождера. А из напред споменутог јасно се већ види како им је суђено. Тако се једног дана опет у свима листовима могло читати, како је осим досад силних позатвараних циганских људождера, од којих је већи број на најгрознији начин уморен, опет затворен један такав велики цигански караван од сто и педесет душа.

Све ове вести морале су већ привући на себе општу пажњу и нагонити сваког на озбиљно размишљање. И самог цара и краља Јосифа било је бацило јако у бригу, што се у Угарској у тако великом броју а на најгрознији начин убијају и старци и људи, и жене и деца. С тога је одмах издао строгу заповест да се до највишег ислеђења несме погубити ни једна ухапшена циганска душа. Уједно је изаслао једног дворског комесара, да најбрижљивије испита све догађаје у хонској жупанији, »јер владар никако није могао да поверује да су ухапшени Цигани доиста криви због таког ужасног злочина.«

И комесар је целу ствар најбрижљивијеиспитао и за тим је поднео владару овакав извештај: »Један караван Цигана дуго је крао и варао по хонској жупанији. И кад на послетку похваташе и позатвараше све Цигане у тој жупанији, »ненадно« се одмах био пронео и глас, како је нестало и више људи. Нечовечним батинама и мучењем покушали су у затвору да нагоне поапшене Цигане, да признају, како су они убили те нестале људе. Они су у ужасним мукама то и признавали, али кад су их одводили на она места, где рекоше да су своје жртве закопали, није се могло тамо наћи ни најмањег трага убијенима.« Тада је отпочело поново ужасно мучење, док један Циганин у беснилу и бесу није узвикнуо: »Ми смо их пождерали!« Тада је одмах била ствар на чисто

у архидијецези није правоваљана, није дакле никаква ни скупштина, него неовлаштен скуп епархијских скупштинара, који није могао ништа правоваљано доносити, радити ни закључивати, јер није било довољног броја скупштинара за рад, чим су се удалили радикални епархијски скупштинари.

„Браник“ већ ликује, како саборски одбор није смео да распусти епархијску скупштину ни њезине одсеке, него је само изискао записник скупштински. Но утешите се господо! Доскочиће саборски одбор и тој аномалији, начиниће он реда и у архидијецези, као што ће — о томе ћете се убрзо уверити — начинити реда и у епархијској скупштини пакрачкој.

О решењу саборског одбора о скупштини пакрачкој намерно је извртао „Браник“, а намерно врло нетачно говорио и „Нови Србобран“.

Да би томе стали на пут и најаутентичније обавестили нашу читалачку публику, ми смо у једном од последњих бројева „Заставе“ донели читаву ту одлуку саборског одбора. Па шта излази из те одлуке? Није оборена епархијска скупштина за то, што је бирана по XII. члану, већ зато, што је скупштина одбацила чланове из доњо рајићког протопрезвитерата, а тиме постала неспособна за конститујисање, те дакле, и није била скупштина. већ неовлаштени скуп епархијских скупштинара. И према томе, када се није могла правоваљано конститујисати и доносити правоваљане одлуке, није могла правоваљано бирати ни одсеке епархијске. Зато је саборски одбор и донео одлуку: да се избори нових епархијских одсека уништавају, те нове епархијске власти разрешавају, а старе успостављају, те да стари административни одбор има што пре одредити накнадне изборе епархијских скупштинара по чл. XI. па тек тада, да се сви епархијски скупштинари позову у епархијску скупштину, приступе конститујисању и изберу правоваљане нове епарх. одсеке. Да је избор епархијских скупштинара правилан по чл. XI., то признаје и „Браник“, а таке је — на упит горњо карловачког административног одбора — решио и стари саборски одбор године 1901.

У том саборском одбору седео је и дијецезан пакрачки, епископ Мирон и знао је за тако решење. Административни одбор требао је дакле одгодити епарх. скупштину, јер је благовремено сазнао за одлуку саборског одбора. Но он то нехте де учинити, јер је самосталној странци и њеној „нади“, епископу Мирону, требала мало „анархије“ и судара са саборским одбором. Приликом друге, такозване скупштине, био је још мањи број скупштинара него и први пут. Дијецезан Мирон начинио се болестан и хтео да изигра решење саборског одбора. макар што је позван под личном одговорношћу и претњом обуставе плате епископске. Саборски је одбор образложио потанко своје решење и саборском се одбору то право мора признати, ако се хоће реда у митрополији. То право мора бити очувано сваком саборском одбору, јер се оснива на саборском устројству.

Нека епископ Мирон сазове стари административни одбор. Нека исти удовољи одлуци саборског одбора, као својој вишој власти, која за свој рад одговара сабору и нареди накнадне изборе у смислу чл. XI и тада нека се правоваљано сазове, искупи и конститујише епархијска скупштина и изберу нови одсеци и — судар је изглађен.

Теорија „Новог Србобрана“ да ни административни одбори нису одговорни саборском одбору а слично томе ни епархијски школски одбор — школском савету а конзисторија — митрополијском црквеном савету тако је бесмислена да ју је само крајњи бес и одсуство сваке памети избацити могло.

Н—н.

Да ли православно-српски или српско-православни?

Приметили смо, нарочито у последње дане, како неки намерно истискују из употребе назив „српско-православни“ и замењују га називом „православно-српски“. И то чине данас не само поједини епископи и свештеници, него су то прихватили и раде на томе, да овај други назив одомаће у нашем автономном, црквеном и школском животу, и неки световњаци, па и чланови наших виших и највиших црквених и школских власти.

Ми смо уверења да тај поступак нема смисла и да се не може ничим довољно оправдати. — Но пре свега, нити је добар израз „српско-православни“, ни „православно-српски“. По нашем мишљењу требало би, дакле, употребљавати израз „српски православни“ или „српска-православна“ (н. пр. општина). А ево зашто.

Срба је било на Балкану већ у VI веку а хришћанство уопште се ширило међу Словенима у IX. веку. Срба је, дакле, било пре хришћанства и пре православља. И већ због тога, што су Срби били прво Срби, па тек онда постали православни, требало би дати првенство називу „српски“.

Па онда има Срба и римо-католичке и муслиманске вере. И нашто онда назив Србин и српски, огртати изразом „православни“ и тако одељивати Србе од Срба, браћу од браће?

У одбрањивању назива „православно-српски“ једнако слушамо: „то је шири појам“, „православних има више него Срба“ и т. д.

А ми мислимо, да ми треба пре свега да будемо Срби и опет Срби. А то већ због наше браће римокатоличке и муслиманске вере. Ми не смемо да се цепамо и ограђујемо од њих никако, па ни називом „православни“. Православље је и нама мило и драго, али нам је исто тако мило и име Србин и Српство. А, као што рекосмо, има Срба и римокатоличке и мухамедовске вере, којима је такође мило и драго име Србин и Српство, али им је мила и њихова римокатоличка и мухамедовска вера. И зар онда ми да огртањем имена Србин и српски, називом православни отискујемо ту своју браћу Србе и да им дајемо повода, да наше истуривање назива „православни“ испред назива „српски“ тумаче, као удаљивање и оцепљивање наше од њих — браће наше по крви и имену?

Па онда, нама се чини, да ће истуривање назива „православни“ испред назива „српски“ временом нанети Српству велике штете. И зар је искључена могућност, да ће се временом и само име Србин и српски изостављати, по писати и казивати само православни. Та, за Бога, и данашњи власници наши иду за тим, да потисну и у крај баце назив Србин и Српство, па да нас зову православни мађар-емберек“ Зашто, дакле, да, без невоље мењемо лепо име Србин и српски под шешир „православни“! Зашто да сами радимо на томе, да евентуално лепо име наше утоне у мору православља?

И ми се не би чудили целом овом поступку, да су наше владике какви Антими т. ј. Грци и Цинцари, а наши попови и неки световњаци Руси, Бугари, Власи и руског, бугарског и влашког порекла уљези у српску нам заједницу. Али се чудом чудимо, зашто се запоставља име Србин и српски, и претпоставља назив православни, кад су и сви они, који истурују и првенство дају називу православни испред назива српски, прави правцати Срби, којима је, не сумњамо, име Србин и Српство исто тако мило, као и сваком другом поштеном Србину, па ма се он и не крстио с три прста и не називао „православни.“

Питање ово је суврeмено. Али му у јавности, колико је нама познато, није обраћена никаква пажња. И ми га овим покрећемо, не би ли изазвали расправљање о њему, те да се оно пречисти и на крају крајева и јавно наше мишљење рекне своју о томе, на име: да л' православно српски или српско-православни или, најзад, српски православни (Сабор н. пр.) и српска православна (општина н. пр)

К. М.

Нови Сад, 21. јануара.

Потврда темишварског владике. Ми смо у јучерањем броју „Заставе“ донели брзојав из Ср. Карловаца, да је од синода изабрани епископ темишварски и потврђен. Та је вест међу тим нетачна, јер Георгије Летић није још потврђен за епископа. Истина је само то, да је хтео да иде у Будимпешту да своју ствар пожурује, но због болести није отишао. У Будимпешту су отишли епископи и патријарх Георгије. Вест о потврђењу Летићеву за темишварског епископа пренесена је била из двора патријарашког.

Карловци, 20. јануара.

Како је владикама исплаћена штипендија? Под бројем саборског одбора, С. О. 665. издао је патријарх, президијално, налог књиговодству и каси, да на основу одлуке краљеве и наредбе министарске, исплати Гаврилу, Лукијану и Митрофану, Текелијиним новим штипендистама, на личну њихову намиру, своту сваком по 38,985 круна. И стипендије су подигнуте, на велику радост — двора и „Браника“. С.

Текелијина заклада и „Браник“. Одкада је изашла одлука краљева и министарска наредба о истој заклади, сав поштен свет је узрујан — осим „Браника“. Ни у једној странци нашој нема толико Текелијиних питомаца, као у странци либералној. А ни једна није тако шкандалозно пропратила и прихватила тај догађај, као иста странка либералне.

„Браник“ се радује, што је изасланство саборског одбора рђаво примљено код министра председника. Он се радује, што оно није ни примљено код краља. Он исмева одлуку саборског одбора, као без-значајну. Он је љубопитљив, како ће се владати саборски одбор, кад му се саопшти решење министарско. Он нема ни једне противне речи за угарску владу, која чини ова насиља, ни за патријарха, који се прима да буде владин комесар. Он са наслаћом штампа, како министар-председник није узео на знање решење саборског одбора, него му је наложио, да краљеву одлуку без икаква поговора stricte изврши имаде. И он ужива, што је за извршење краљевске одлуке патријарх именован владиним повереником.

Оваки је поступак толико инфаман, да се на њега сваки Србин згадити мора.

Ал Полит је опет зато — „велики државник“, „Браник“ је и опет зато — „родољубив“ лист; а либерална странка опет зато — „народна“ странка!!!

С.

Како је трећина постала у Босни.

Кметови су давали деветину и свако одрасло чељаде работало је по два дана у недељи беговима па су бегови гонили на работу кметове и недељом и празником

и по свима местима отпочето је убијање Цигана-људождера на најгрознији начин. Тада почеше и новине доносити страшне приче, како су Цигани при својим весељима кували и пекли људе.

Даљом брижљивом истрагом доказало се и то, како и нису нестали они људи, за које је пренесено било да су нестали и да су их Цигани пождерали. Измишљавана су и такова имена, која нису никад ни битисала.

На основу свега тога пуштени су из затвора свих оних 150 Цигана, који су ухапшени били, кад је на брзо за тим изишла царска заповест, да се погубити не смеју, док се њихова кривица највишом истрагом и не докаже. Али и тим измученим и јадним Циганима није било за дуже времена опстанка међу тадањим разјареним народом речене жупаније.

Тако се ето крајем седамнаестог века вршила правда. А данас? Данас и ако нема такових грозота, а оно се ипак још јако плаче за правдом и правицом.

Прерадио Миле.

под изговором, да раднијем даном кметови себи раде, а кад свецем и недељом не би радили, то би њихов посјед остао необрађен и имали би спаије штете.

На то су потекле тужбе на бегове да не дају кметима у цркву недељом и светковинама. Порта науми укинути беглук-работу, али мучила се око тога, како беговима да накнади работу.

И намете мјесто деветине трећину. Уговором у Травнику 1847. године беглук је укинут а трећина се почела узимати 1848. год. прва.

Био је у тој нагодби неки Марко Жабарац обер-кнез из села Жабара и када се вратио из Травника, свратио је кући мога оца и ноћио код нас. Кнеза Марка сви су пољубили у руку, ваљда из поштовања, и започну га питати, зашто је ишао у Травник. Кнез вели, да су уговорили давати трећину безима а беглука не. Добро памтим кад се људи сви пљеснуше руком, Жабарац рече: Станите браћо, да вам све кажем па онда судите. Није се драге воље пристало, ал морали смо пристати, јер је паша рекао да се беглук мора укинути, то је царска жеља а раја ће давати трећину седам година, па за тих седам година трећином одплатити беглук и после седам година даваће деветину.

Опет наше комшије завикаше у глас: Преварће вас Турци кнеже, слагаће. На што опет кнез рече: Паша нам је тако рекао, па браћо ко што се оно вели: можемо ми на концу превалити седам година — а беглук пада за навијек. Сељани опет неколико пута рекоше: Кнеже преварће Турци, на то рече кнез: Мени се чини, да ће паша одржати ријеч и тако је трећина за 7 година а после тог деветине.

Ово сам све моијем ушима слушао.

А даље се збило ово: Кад су бегови видили да имају троструку хасну, почну код султана опадати пашу да он наговара босанске прваке, да узму њега за поглавицу Босне и Херцеговине, и да ће он лако одцијепити Босну и Херцеговину од Порте. И тако њега позове султан у Цариград и он се отрова у Травнику и његово је тијело однијето у Цариград.

Омер паша кад је дошо у Босну и окупирао је, десетину је одузео од спаија а бегове није диро ништа.

Даље је обор-кнез Жабарац Марко казивао и то да је тузлански пашалук сав под трећином а трећини излази рок 1855. године. Но тада је био кримски рат, сва је Турска била у магли, није никоме ни дошта било. После је био царски конгрес, много је свет очекиво, па је ли царски конгрес потврдио трећину, незнам. Елем одма 1857. године подигне се народ тражити да се укине трећина.

Многи је кмет из више крајева тузланскога пашалука све справе радничке однијо у Тузлу и молио да се трећина укине. Рок је уговору истекао. Но сигурно су бегови добро подплаћивали и кметови су одбијени. Исте године ишли су у Беч и тамо тражили некога савјета. Но кад су се вратили отјерани су сви у заточење у Авију, одакле се није ни један вратио.

А 1858. године на јесен подигне се устанак у тузланском пашалуку против трећине а чини ми се и у бањалучком или бишћанском.

Тада је био у Тузли владика Архангел и он је обећавао свијету да се умири и да ће он ићи у Цариград и да ће им сигурно израдити код султана да се трећина укине, ако немогне на деветину а оно на шестину. Може бити да би га свијет и послушао, али је опет са друге неке стране говорено, да не пристају. Устанак букне. Турске власти опишу порти да се раја дигла, да недаје пореза и десетине и трећине против све управе царске. Устанак буде разбијен а трећина остане.

1859. године изиђу уговори између бегова и кметова. Стигли су из Цариграда тако звати контраци на великом дебелом папиру, на једној страни турском писменицом штампана а на другој страни половица чист папир а онда копија на српски. Сам сам преписивао те контраке, сећам се да није чисто српски писано, јер ја нијесам сваку ријеч разумијо него ми је мој учитељ протумачио. Садржина је била ово:

Бег је дужан кметовски сав зират, то је посјед, заградити у ограду своијем трошком, а за поправку даљну има кмет поправљати ограду из бегове шуме.

Бег је дужан своме кмету из своје шуме дати дрва за свако годишњи огрев. Кмет несмије дрва никоме продати без дозволе бегове, јер је шума бегова.

Бег мора кмету направити кућу, амбар, шталу и то по обичају. Ако је зидана кућа мора зид направити, ако је дрвен, дрвен зид ако је земуница у земљи таку правити по обичају.

Ако кмет има исте своје зграде направите, мора их бег купити од кмета или се погодити, те му кирију платити на речене зграде. Ако је бег одкупио или начинио зграде, мора је поправљати. А кад више немогну служити, мора бег нове градити, ако бег не би хтео, има кмет суду пријавити и суд ће онда решити ко има право.

Бег мора дати кмету два вола или коња, како је где обичај за теглећу марву за орање, мора му дати плуг, зубачу, јармове и таљиге или узде и амове. Ако кмет неће своје марве држати него бегову мора му бег дати за домазлук 1—2 краве, 1 кобилу, 2 овце, 2 козе и од подмлатка је бегово треће а кмету двије трећине. А од патака, гусака, кокоши, бива подмладак је по пола а главница је бегова. А кад марва изнемогне мора је бег заменути другом. Ако би које марвинче крепало мора доктор прегледати ода шта је крепало, ако је од болести, штета је бегова, али ако је од глади и убода, или је украдена или од звери заклана штета је кметова.

Али ако кмет оће сву своју марву да држи, немора му је бег дати, ал онда је сав, подмладак кметовски. Бег неморе никако кмета отерати осим ако са једне ниве за три године неда бегу ништа, четврте године бег му је море одузети и другоме дати.

А кмет се не море одселити у пролеће, него у јесен, кад преда бегу трећину, али мора казати бегу у пролеће, да ће се селити на прву јесен, да и бег тражи себи кмета. Који се кмет одсели, а има свога рукосада, има му бег платити шљиву дебло 60 пара, а калеме: крушке, јабуке, трешње, све калеме 5 гроша.

Осим куће, амбара и штале, ако хоће кмет шта да прави, то мора за своје паре купити грађу и направити шта хоће. То је тјециво, а ако би се одселијо, морао је одвући или продати.

Кмет не смије од свога посједа дати другом ни бадава, ни за новац, него ако га не може обрађивати, мора га предати бегу, и задруга се не смије дијелити нити посједа цијепати без дозволе бегове.

Кмет је дужан сву трећину у истом селу довући бегову конаку, али ако бег тражи у варош на пијацу, треба да послушају господара, али да им се плати Ако би дошао бег или његов заступник у село код кмета, па тражио да шта једе, треба кмет да му даде, али има му се платити, и наведена је тамо и такса.

Па од свега тога није било ништа, јер бег кмету ништа није дао у тузланском окружју. Кад је дошао Топал Осман паша, сви су ти контраци покупити и у Сарајеву на истоме онакоме папиру штампани турском писменицом и на другој страни написана ћирилицом, али не обвезују бега ни зашто, само обвезују кметове.

Па ево 25 година како окупациона господа у Босни на управи ведре и облаче а има ти их брале са свију крајева свијета, и сви ти из бијелога свијета имају право у нашој Босни и Херцеговини. Само ми, рођени синови њени, нашу би правду јевтино дали, а неправда нас скупо кошта.

Ето за 25 година наша окупациона господа још не нађе шта бези имају дужни кматима, а знају што кмет има бегу. Но за то као Авчије ловци туку зечеве, лисице, ватају курјачиће и медведе, стрије љају голубове.

Политички преглед.

Прилике у Угарској. Сабор не ради а угарска делегација сад тек отпочиње свој рад. Стога је у политичком животу наступио неки тајац. Посланици су се махом разишли из Будимпеште. Радознало се очекује рад угарске делегације.

Прилике у Србији. Финансијски одбор скупштински одбио је све владине предлоге о новом прирезу на алкохолна пића. Као разлог се наводи што би тиме био ударен нов порез на народ. Усљед овога почели су се проносити гласови, да ће влада поднети оставку но тачно се још ништа незна, јер влада до овога часа још није заузела становиште према тој одлуци финансијског одбора.

Са далеког истока. Важнијих нових вести нема управо никаквих. Са највећом запетошћу очекује се одговор Русијан Јапану. Један јапански државник нагласио је, како је Јапан вољан у питању Кореје у многом да попусти, но баш у питању Манџурије остаје при својем становишту, да се Манџурија отвори за све и Руси уклоне војску своју из ње. Ако је истинита она вест, да ће Русија у одговору својем Јапану, заузети становиште, да у питању Манџурије, нема са Јапаном шта да расправља, већ са Кином, онда је искључено мирољубиво решење. Но ово су још увек само претпоставке.

Вести из места и са стране.

Чика-Јовина песма „О Боже“ и народ.

У једном мјесту питоме Славоније дао учитељ једном одраслијему ученику чика-Јовину пјесму »О Боже« да ју научи и за Св. Саву код школске славе декламује. На славу школску дошло много народа, а нарочито пуно ратара. Онај ученик изговорио чика-Јовину песму са разумевањем и одушевљењем. Кад је довршио и поклонио се, један ће сељак из гомиле: »Е! зашто ниси таки, кад те чика-Јовачи«! Други опет, помажући маломе да сиђе са столице дочека: »Биће ако Бог да«.

Народна непокварена душа разумела је песму свога великога песника и ставика ју у ред дидактичних песама; само »велеуми« »чича Мија« и »чича Лија« нађоше у њој песму покајничку. Т.

Прослава св. Саве и Змај Јовине седамдесетогодишњице.

Пожега (у Славонији). Имао сам врло радосну прилику да видим и да чујем — како се слави први српски светитељ и просветитељ и велики српски песник Змај Јован Јовановић, у Славонији у једном простом сеоцету. Било је то у Оћасима. Службу Божију служио је познати наш свештеник поп-Саво Стојаковић и изговорио кратку али значајну бесједу народу своме. Говорио је од срца срцу. Свијета није било баш обилно у цркви, а није ни чудо. Црква парохијална је у врло незгодну мјесту. Од парохијалног дома удаљена до близу пет километара, а пут? Да те Бог сачува?

Прослава у школи нарођена је за по подне у 2 сата. Судећи по посјети у цркви, држао сам да ће и школска прослава бити слабо посјећена — али на против. Село Оћаси су много приступачнији са свију страна и штета је само што није црква тамо.

Пространа школа била је управо препуна свијета. По освећеној водици поздравио је сакупљени народ мјесни учитељ Милован Хркаловић, а за тим је говорио о св. Сави и прешао је онда да говори о другом у Српству врло знаменитом пријатељу и васпитачу дјечијем о нашем сиједом јубилару Чика Змајови.

Народ је са особитом љубави и пажњом слушао као оно у цркви до подне свог свештеника, тако и сад свог учитеља.

На по неком оку могао си запазити и сузу — сузу радосницу, да имамо такових људи у нашем роду и племену.

Сад су тек за потврду тога говора редале се декламације све самих Змајовиних пјесмица.

Нас присутне госте изненадила је овака прослава, јер смо чисто за немогуће држали да се у оваким селима као што су наша може још са успјехом говорити о српским пјесницима, али ето поп-Саво са својим учитељем доказаше да се може. Замисао једнога извео је други на радост овога народа. Одушевљењу не би краја, а кад на завршетку захваљујући се народу на пажњи и тако многобројној

посјети упита поп-Саво, да ли је народ вољан да и чешће дође овако у лијепом броју, па ће му он и учитељ увијек припремити тако угодне забаве и поучити их многоме чему, из стотине грла заори се „Хоћемо, хоћемо доћи кад год нас позовете“.

И тако ми ето прослависмо св. Саву и Змајовину седамдесетогодишњицу у овоме забитном крају српском у народу који се тако свјесно буди и у српско коло хвата, само гдје има ко ће коло да поведе. *Гост.*

Наш стари, славни Дубровник.

Данас слави славни Дубровник свог покровитеља, своју славу — св. Влаха, што је за њих, Србе католике исто, што за нас, Србе православне св. Сава. Под заштитом св. Саве се створила, цветала и развијала стара српска царевина; св. Влахо чувао је и штитио ову српску републику, њезине трговце и морнаре, који идоше по свету, зарађиваше благо, доносише га кући, а донесену робу прекоморску носише по Србији и трговаше. Српски им цареви даваше повластице, они плаћаше данак и чинише Србији исте услуге, као Немачкој Хамбург, Бремен, Либек, Франкфурт итд. На новцу своме коваше Дубровчани лик свога свеца, а у цркви, њему посвећеној чувају и данас „бијели фратри“ крст, што га приложи као ктитор последњи Немањић, цар Урош Нејаки. Дакле још онда бијаше довољно развијено и јако начело, да се не пита (међу Србима) ко се како крсти! У Дубровнику је наставак српске књижевности и просвете што започе св. Сава; наука је тамо цветала а и лепа наша књижевност, јер бијаше рада и трговине. Са песништва се и данас слави. Учени Руђер Бошковић тако је задужио науку, особито метематику и астрономију, да се и данас још због њега назвало у науци, једно море на Венери „српско море (Mare serbicum)“, јер је он Србин! Нашем Дубровнику, нашем и данас белом дану желимо на данашњи свечани му дан, сваку срећу и напредак!

Нов начин лаке зараде.

Пишу нам из Новосадске околине: На св. Саву је наша земљорадничка задруга прославила своју славу — св. Саву. Али се нашао у нашој средини један надри-глумац, Сима Јовановић „глумац“, и заказао представу. У свечаном расположењу а у нади да ћемо видети што се невиђа сваки дан, одосно и платисмо и видесмо своју бруку и грдило. До сада су нас варале којекакве светске битанге и варалице, а сад ево дође Србин! Скупио братац до 50 К и нашао повода и начина да се са посетиоцима свади и — неврати новце! Ми у селу невидимо, скоро никада никакве представе и хтели смо и Србина да помогнемо, па ето како прођосмо!

Светосавска беседа.

Пишу нам из Хрњакова, да је тамо одржана прва светосавска беседа са дилетантском представом коју је приредио наш учитељ г. Илија Јорговановић са ученицима у корист сироте школске деце. Отворена је светосавском химном. После ње је игран „Школски надзорник“ а на то је надовезана игранка. Беседа је испала на опште задовољство свију присутних Срба и Румуна. Кад се узме да у овој општини има већина Румуна и да се до пре 3 године врло мало у школи српски предавало, онда можемо с радошћу овај први корак српског напретка поздравити, као знак, да је по овдашње Српство на боље кренуло, и да ће цео школски подмладак бити од сада задахнут само српским духом. С.

Из Српске Чанади пишу, да је и тамо прослављен дан св. Саве, по најбољој вољи, знању и умењу. У српској читаоници је до подне освећена славска водица; свештеник Андрија Путић одржао је леп, сходан говор а у вече је била беседа, с певањем, декламацијом и игранком. Декламовале су госпођице: Јудита Дишићева, Тинка Влајичићева и Анђелија Дишићева, а и Драгомир Дишић. Занимљиво је, да су све четир песме Змајеве. — После тога настала је игранка и развило се право српско веселе. Највећа пак заслуга припада тамошњој вредној учитељици гђици Видосави Поповићевој.

Из Иванде јављају, да је и тамо прослављен св. Сава и то на врло леп и достојан начин. Тамошњи свесни и честити ратар Алимпије Перинац, школски старатељ, потрудио се, да свечаност што лепша и што достојније испадне Око два сата после подне звона на звонику и црквене прангије огласише почетак свечаности. У школи, пуној као кошница искупише се и старији а ђаци дођоше са свештеником, који је пререзао колач са школским старешином. Школска деца су појала а после св. обреда су декламовала. Г. свештеник А. Поповић је одржао леп и поучан говор и истакао је, како би био потребан школски фонд. Добра и лепа реч у згодан час пала је на плодно земљиште и за тили час сакуписмо лепу своту, коју скупише наши Срби ратари а приложише и други гости. Адам Перинац великопоседник 30 К, Алекс. Поповић парох 10 К. Алимпије Перинац 10 К, Шикофер Јанош, бележник 10 К, Карафи Јозеф, подбележник 5 К. — По 2 К, Андрија Перинац, Наја Перинац, Стеја Бузар (председник,) Жива Николин, Живко А. Станојев, Жива Станојев, Аца Фењац, Милош Благојев, Милан Јованов, кнез. — По 1 К, Јевта Благојев, Жива Матић, Миша Рајић. — За почетак лепа свота, а уједно и сигурна јамчевина за лепшу будућност!

А. П.

Брзојави „Застави.“

Стигли 21. јануара.

Пучка странка прекинула опструкцију.

Будимпешта. Пучка странка је одлучила да више не потпомаже опструкцију

Демонстрација у Буђеховици.

Буђеховица (Будвајс). Приликом пуштања из затвора чешког новинара Мајера, који је због новинарског преступа био осуђен, дошло је до великих демонстрација.

Огорчење у Италији.

Рим. Овде влада велика узрујаност и огорчење због дефраудација и рђаве управе код војне морнарице.

Руско јапански спор.

Петроград. Јапански посланик је званично питао, да ли је већ готов руски одговор на јапанске предлоге. Јапан нестрпељиво ишчекује изјаву и обавештај с руске стране

Поточњак ослобођен.

Загреб. (20. јан., закаснио за јучерашњи број.) Поточњак ослобођен, јер нема доказа о његовој субјективној кривици. Кораћ осуђен на 14 дана затвора због преступа почињеног чланцима у „Црвеној Слободи.“

Трговина

НОВИ САД, 21. јануара 1904 од Пшеница пр[illegible] квоће нова 14·80—15·— К. Пшеница средња 14 К. 40—60 п. Пшеница лакша роба 14 К. — п. Наслада ——— Јечам 10 40—60 К. Зоб 10 К. 10 до 40 п Кукурузу зрну — К. 9·60—10·— п. [illegible] зрну нови — К. ——— у клипу — К. ——— [illegible]. Мас[illegible] 8 фор. Сланина сува 68 фор. [illegible] пушена 68 фор. Све од 100 килограма.

Свиње угојени тешки	47—48 нов.	живе
„ средњи . .	45—46 нов.	мере
„ лаки . . .	43—44 нов.	

Све од 1 килограма.

Теоци .	35—37 нов.	по клгр.
Јагњци	———	по пару фор.
Овци .	10—20	по пару фор.

Стање воде под Новим Садом.

19. јан. било је . .	1.39 мет.
20. јан. било је . . .	1·30 мет.

Књижевна вест.

Изашла је из штампе књига:

ХОЋЕМО ЛИ У СОЦИЈАЛИСТЕ?

од

Јаше Томића.

(Прештампано из „Заставе“.)

Књига је 3 штампана табака, броширана. Цена 10 потура. Рабат 20%. Ко пошље готов новац добија 100 комада за 6 круна, (6 потура комад). Поштарину плаћају поручиоци. Новац и поруџбине нека се шаљу Кости Лери у Н. Сад.

Приликом стогодишњице првог српског устанка препоручујем нашим читаоцима:

Илустровану историју српског народа,

од најстаријих времена до краја XIX века.

Друго умножено издање са 144 слике и једном картом Балканског Полуострва, која је изашла мојом накладом у Бечу. Цена је делу у платненом повезу са златним насловом 10 круна или 12 динара. У књизи се налази опширан опис првог српског устанка са више лепих слика и ликова. Добити се може и уз месечну отплату по 3 круне.

Беч, у јануару 1904. Коста Мандровић
Wien, III./8. Reisnerstrasse 41.

Захвалност.

У име целокупне родбине од срца захваљујем преч. г. Милану Боберићу, пароху кулском, што је на глас о смрти моје миле сестре Софије, дошао у Врбас и при укопу чинодјествовао; захваљујем од срца г.г. учитељима врбашким, Милану Стефановићу и Милану Калуђерском, што су на укопу били и при опелу у цркви и сами појали; Срдачна хвала нека је и школској омладини, мушкој и женској, што је у онако лепом броју била на укопу и умилно појала; нека је братска хвала и оним мојим честитим друговима из детињства, који су тело моје миле сестре Софије до гроба јој однели.

Посебно пак захваљујем врлој учитељици државне основне школе врбашке, гђици Марији Ратковића, што је за време боловања онако својски помогла дворити моју пок. сестру Софију и у тешким нашим часовима овим, била нам у многом рука помоћи.

Најзад од срца хвала свима оним многобројним женским и мушким Врбашанима, без обзира на разлику вере и народности, као и онима из других места, који дођоше на укоп и до гроба испратише моју у најбољем добу живота преминулу јадну сестру Софију.

Н. Сад, 3. фебруара 1904.

К. Миловановић,
срп. нар. учитељ.

ТРЕБАМО

за нашу галантеријску, беле и помодне робе трговину

ЈЕДНОГ

старијег помоћника

који треба да је врло добар детаилиста, вешт у намештању постала,

самосталан раденик

који ће ово оделење сам под надзором водити.

Потреба је знање осим српског добро немачки и мађароски.

Ступање до 20. фебруара — најдуже до 1. марта 1904.

Нови Сад јануара 1904.

93 1—3 Браћа М. Поповић.

Издавање гостионице

под закуп, односно продаје.

Издаје се гостионица у Новом Саду на добром месту, која се састоји из 6 соба, кујне, штале, подрума, шупе и велике авлије.

Гостионица је одма за издавање, а ако се нађе купац, продаће се под повољним условима. Кућа је новозидана.

Обратити се преко администрације „Заставе“ под шифром: Гостионица Нови Сад. 92. 1-3

У МОЈОЈ ЧИСТО

ПАМУЧАРСКОЈ РАДЊИ

потребујем једног млађег помоћника, који може одмах ступити.

Милан Михајловић,
у Вел. Бечкереку.

2—2 84

РЕМАТИЗАМ И КОСТОБОЉА

лече се са ликером »Година«, од апотекара Рафаеле & Г. Година у Трсту. (Raffaele & G. Godina — Triest). Цена једној флаши 2 круне. Из Трста разашиље се најмање 3 флашице за 7 кр 20 пот. за готов новац унапред или уз поузеће (Nachnahme).

24 8—

Заборављена тврђа.

Роман у три дијела
од **В. Н. Немировића-Данченка.**
С руског преводи: **Вељко Лукић-Новица.**

(Наставак) (63)

III.

На маршу.

Кад је шума остала иза чете и она изашла на отворен простор — све се опет смирило око наших војника. Ни један куршум не параше непомичан ваздух, препун јаре. У наоколо бјеше тишина, таква тишина, да се звек тучаних топова разлијегао далеко, далеко. Команда одјекиваше кроз силно стијење, као да се одзива из његових каменитих груди. На све стране сам камен и клисура са најнеобичнијим контурама и оштрим гребенима. Све као да је утонуло у модричастој ведрини и замрло у подневој жези. Сунце чисто сажижаше камен у свом неодољивом гнијеву. Тек овдје ондје љуљашкаше се јадни модричасти чкаљ, а у сухој бујади чуло се гдје пузи узнемирена змија. Ђенерао не јахаше дуго мирно. Јавише му, да је у позадници попадало већ неколико момака од жег. Неколико пало их и напријед. Он се поче забринуто освртати. Војска се већ примицала малом зараванку. Иза ње остала стрмина са густом шумом. Испред ње уздизаше се посве пуст и каменит врхунац брдски. Између зараванка и врхунца кривудао се јарак обраштен шипрагом. Кроз јарак, као кроз какву дубоку расјелину, тецијаше вода.

— Но, — одлучи он, — доста! Три сахата одмор! Наложите ватре! Неће бити згорег ако се разапну шатори. Ипак бране нешто од сунца . . . Јунаци, а сад кувајте кашу!

Војска стаде. За мало па оживи у наоколо обичан, свакидашњи логорски живот. Једни разапеше шаторе и подвукоше се са уживањем под њих, и ако бјеше и ондје врућина и спарно. Војницима дозволише да скину кабанице, и они весело извршише тај налог. Тек страже извукоше краћи крај. Оне су морале стајати и ходати око читавог логора на сунчаној припеци, која биваше сваким часком све ужаснија. Овдје ондје уздизаше се у небеску ведрину модричаст дим од ватара. Кувари узмували се око котлова. Војска је имала уза се овнова; заклаше и одераше неколико, те сасуше месо скупа са кашом у котлове. Нијесу имали кад да кувају посебице чорбу и кашу. Послије три сахата чекаше их опет тежак прелазак преко планина.

Кошенко подвукао се под шатор и заспао невиним и чврстим сном младићским. Бјеше се уморио, по челу осуо му се зној, а образи зажарили му се. Дуго гледаше у њега стари један кавкаски војник и осмијехну се кроз зубе, у исти мах и сурово и доброћудно.

— Гле га! Право дијете! Запурио се, брајко. . .

Затим пријеђе на противну страну и задиже платно, да начини пут промаји. Кошенко макну слатко у сну уснама.

— Одојче! рече војник, и осмијехну се још доброћудније. — Да не би козака лежао би сад разбачених руку у чеченској шуми. Скинули би ти живоме главу... Добро је, што га наши спасоше...

И он, пазећи да не пробуди Кошенка, раскопча му лагано колијер и блузу.

— А сад спавај, дијете!

— Него, храбар је! примијети други војник, мотрећи са саучешћем, како се старац узбринуо око младог часника.

— Зашто не би био храбар? Господско дијете! И не може бити разма храбар. И отац му је, свакако био војник.

— Како насрну јутрос на Чеченце!

— Младост — лудост. Зар он још штогод разумије. . .

Са свију страна сносише у логор суварке. Ђенерао још не сједе; он је обилазио чету, завиривао у компанијске котлове, да види шта се и колико се у њима куха, заметао разговор са својим старим ратним друговима, с којима је скупа запамтио времена Јермоловљева, и одрастао у овој чувеној ратној школи. И на тај начин стиже ђенерао случајно на саму ивицу зараванка, на ком се била улогорила војска. Отуд се далеко далеко пружила испреплетена мрежа долова, увала, јарака и планинских страна. Ено онамо из провалија диже се некаква свијетла пара, доловима полегле плавичасте сјенке, као да су застрти провидним завјесама, а уски тјеспаци готово се црне. Онамо доље, као бијели кончић, тече брзи горски поток Уза њ', уза страну, крећу се некакве тачке.

— Дедерте дурбин! — рече ђенерао.

(Наставиће се.)

Јавна захвала.

Тужним срцем и душом ојађеном јављам свима сродницима и пријатељима мојим, да сам добре родитеље моје: матер **Милку** 22. новембра пр. год. и оца **Марка Милин** умировљеног учитеља, 8. јан. о. г. изгубио.

Том приликом задужили су ме моји лични и начелни пријатељи својим саучешћем у мојој великој туги, те им овим путем своју велику захвалност изричем.

Даље се топло захваљујем: моме шогору Ђури Страјићу, који ми је родитеље испратио и са мојом милом мајком се у лепој речи за навек опростио, мојој браћи свештеницима из Карлова Миливоју Јовановићу и Милошу Пејићу и моме другу Ђури Николићу, свештенику башахидском, који је дирљивим речима милога ми оца ожалио; месном срп. учитељству као и Милану Поповом, учитељу карловском, нарочито пак Љубомиру Башићу, који се са покојником на гробу у име учитељства топло опростио; славној српској црквеној општини са председником јој на челу; сл. општинском поглаварству; браћи задругарима I. земљорадничке задруге; ратарском певачком друштву и његовом вредном коровођи Сави Николићу; месном грађанству без разлике вере и народности — а нарочито мојим милим и драгим парохијанима, који ми родитеље оплакаше, до вечне им куће испратише и тешку тугу моју са мном братски поделише.

У *Башахиду*, на св. Саву 1904.

87

Ожалошћени син
Паја Милин,
парох.

ТРАЖИМ

под закуп једну већу гостионицу с намештајем по могућству у Бачкој. Обратити се под шифром: „ГОСТИОНИЧАР“ на администрацију »Заставе«. 3—3

Ко хоће зајам?

Ко на своје непокретно имање хоће хипотекаран зајам нек се обрати на **Földhitel közvetitö hivatal Budapest VIII. Rákoczi utcza 2. szám.** (Посредовно звање за зајмове на некретнине).

Ово звање посредује (спровађа) зајмове на некретнине, главни му је смер пак, да помогне средњем сталежу и мањим газдама, зато посредује зајмове већ од **10.000 круна почевши па на више.**

Ко на већ дигнут свој зајам високу камату плаћа, том ово звање јефтиним зајмом помогне. Ово звање новим зајмом исплаћује предходне дужнике и уз незнатну провизију свршава све послове око новог зајма. Спровађа зајмове на половину вредности некретнина и то на 20, 30, 40 и 50 година. Ако дужник тачно плаћа, зајам му се не може одказати. Напротив он може зајам заводу на делимично ил са свим натраг вратити. 1023

Ово звање за сад посредује зајмове са **4%** камата. Коме је дакле зајам потребан нека се са пуним поверењем обрати на нас; ми на просто писмо сваком радо дајемо обавештаја.

18—25 **Траже се заступници на страни.**

Ко тражи зајам има да пошаље грунтовни извод и катастрални поседовни лист.

Дражбени оглас.

Српска православна црквена општина у Чуругу, на основу решења главне редовне скупштинске седнице од 23. новембра (6. децембра) 1903. и одобрења славног епархијског административног одбора расписује дражбу на мањак, ради оправљања свете цркве на 15. (28.) фебруара 1904 у 2 сата после подне, у средишној школи.

Прорачуњено је:

1. Рушење старога крова	1504 К	0 п.	
2. Дунђерски рад са материјалом	8460 „	— „	
3. Лимарски рад „ „	1255 „	— „	
4. Црепарски рад „ „	1382 „	50 „	
5. Зидарски рад „ „	3513 „	— „	
6. Столарски рад „ „	370 „	— „	
Укупна свота	16.485 К	— п.	

Дражбовати може свако, ко 10% пишманлука положи, што ће се подузетнику и даље као јамчевина задржати.

Општина задржава себи право поверења према подузетнику, који најповољнија условија и гаранцију буде ставио.

Епархијски административни одбор у власти је, кад за добро нађе на трошак подузетника колаудацију спровести.

За зготовљен план и прорачун има подузетник црквеној општини 1½% од утврђене своте при лицитацији предати.

Прорачун, план и условија могу се сваки дан код потписаног перовође, ван школских часова видети.

Из седнице српске православне црквене општине држане у Чуругу 23. нов. (6. дец.) 1903.

Бранко Јанковић перовођа. 62 3—3 **Јоца Катић** председник.

На сваком листу водени знак.

Одликовано златном медаљом у Бечу, 1902.

Прави египатски папирни омотци за цигаретле (Hülsen) јесте

IDA

а које су свуда припознате за најбоље за здравље посве нешкодљиве

923 26—30

Светски експорт!

Добија се у главним и специјал. трафикама

На темишварској и вршачкој земаљској изложби (јубиларној) дипломом првога степена одликован.

Цикмунд и Друг, у Новом Саду

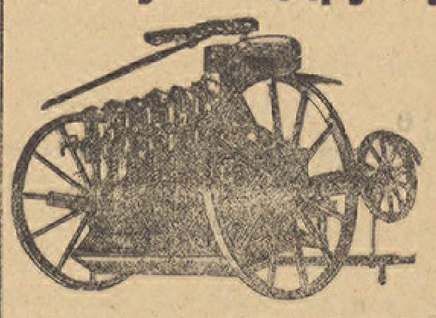

казанџијска улица бр. 19. *у сопственој кући.*

ПРВА НОВОСАДСКА ФАБРИКА пољопривредних машина

и ливница гвожђа и метала.

Препоручује своје сопствене производе машина, особито специјалисте у сејалицама **Columbus-Drill**, патентирани сопствени производ за равнице, доловите и брдовите пределе, најновије системе по сопственој конструкцији, за коју потпуну гаранцију примају. Намештање и удешавање млинова по новој системи, као и све у ову струку спадајуће оправке извршују се најтачније.

Сопствени производ **Бензин-Мотора**, који су потпуно усавршени и без икакве опасности, даље Генерално заступништво од сваковрсних **Аутомобила** и **Бензин-Мотора** од швајцарске до данас на гласу најбоље фабрике.

Ценовници стоје на расположењу и отправљамо исте бесплатно. 974 16—20

НАЈБОЉЕ и НАЈЕФТИНИЈЕ

БОЈЕ, ЛАКОВА, ПЕМЗЛЕ И БРОНЗА

може се добити у новооствореној радњи

БОЈА, ЛАКОВА, ПЕМЗЛЕ, БРОНЗА И Т. Д. КОД

Д. КОДА

У НОВОМ САДУ

КОМИСИОНА РАДЊА 262 38 53

БЕК, КОЛЕРА И ДРУГА

У БЕЧУ, БЕРЛИНУ И ЛОНДОНУ.

РУМСКА ШТЕДИОНИЦА.

ПОЗИВ.

П. н.

Г. г. деоничари Румске штедионице, позивају се овим учтиво, да изволе доћи у четвртак 5. (18.) фебруара ове године у

XXXI. РЕДОВНУ ГЛАВНУ СКУПШТИНУ

која ће се у 3 сата после подне у заводским просторијама одржати
са следећим

дневним редом:

1. Избор двојице деоничара за оверовљење скупштинског записника.
2. Извештај управе и надзорног одбора за прошлу годину; полагање рачуна са предлогом о подели чисте добити.
3. Давање разрешнице управи и надзорном одбору за прошлу пословну годину.
4. Избор једног члана у управу на годину дана и три члана и једног заменика у надзорни одбор за текућу пословну годину.
5. Определење награде надзорном одбору за текућу годину.
6. Предлози појединих деоничара, који су у смислу чл. 28. наших штатута поднесени.

Рума, 11. јануара 1904. године н. р.

Управа.

РАЧУН БИЛАНСЕ.

Дугује. Потружује.

ИМОВИНА:		Круна	п.
Готовина у благајни — — — —	К 77298·02		
код филијале аустро-угарске банке	К 2331·23		
код поштанске штедионице — —	К 5300·84	84930	09
Менице (4377 ком.) — — — — — — —		1194270	77
Зајам на непокретнине — — — — — —		134449	50
Зајам на ручни залог — — — — — — —		8589	—
Вредносни папири: 60.000·— ном. 4% заложница аустро-угарске банке à 101·20½ — — — — — —	К 60723·—		
200 удеоница „Српске Банке“ у Загребу à К 68 — — — — —	К 13600·—		
8 деоница „Трговачке банке и штедионице“ у Мостару à К 83 — —	К 664·—	74987	—
Уложен новац — — — — — — — —		57373	89
Заводска кућа бр. 131. — — — — — —		22630	32
На дражби купљени реалитети — — — — —		12153	17
Разне валуте, купони и т. д. — — — — —		3142	25
Потраживања у тек. рачуну код страних зивода —		654	45
Два дужника — — — — — — — — —		1044	25
Намештај: 3 касе, собни намештај и т. д. — —		отписан	
		1594224	69

Д У Г:		Круна	п.
Деоничка главница: 300 деоница à 200 К ном. —		60000	—
Резервни фонд — — — — — — — —		180000	—
Пензиони фонд заводског особља — — — —		17741	53
Улози — — — — — — — — — —		1234921	82
Преносне камате — — — — —	К 13857·08		
Преносне ставке — — — — —	К 3808·62	17665	70
Остава — — — — — — — — — —		40000	—
Два веровника — — — — — — — —		1604	72
Чист добитак — — — — — — —		42290	92
		1594224	6

РАЧУН ШТЕТЕ И ДОБИТИ.

Дугује. Потражује.

РАСХОДИ:		Круна	п.
Камате на улоге — — — — —	К 55329·16		
Камате реесконта — — — —	К 3237·51	58566	67
Отпис од намештаја — — — — — — —		400	—
Награда надзорном одбору за 1903. годину — —		900	—
Порез и општински прирез — — —	К 8376·06		
10% пореза на камате од улога —	К 3457·65	11833	71
Плата званичника и награда — — — — —		9608	28
Дневница управи — — — — — — — —		3236	—
Админ. трошкови — — — — — — — —		2102	48
Чисте добитак — — — — — —		42290	92
		128938	06

ПРИХОДИ:		Круна	п.
Камате есконтованих меница — —	К 107584·84		
Камате од зајма на непокретнине —	К 10595·84		
Камате од зајма на ручни залог —	К 844·01	119025	39
Камате од уложена новца — — —	К 1819·74		
Камате од деоница „Српске Банке“	К 800·—		
Камате од заложница аустро-угарске банке (просте од пореза) — —	К 613·33	3233	07
Кирија заводске куће — — — — — — —		707	53
Разне пристојбе — — — — — — — —		5972	07
		128938	06

Рума, 31. децембра 1903. године.

Љубомир Бикар с. р. пословођа.

Управа:

Паја Андријевић с. р., Јох. Ст. Дудић с. р., Јов. А. Ђуричић с. р., Емил Кокић с. р., Радивој В. Кротић с. р., Јефта Остоић с. р, Светозар М. Спаић с. р., Ђура Стаић с. р., Ђура Жигић с. р.

Са главним, и осталим помоћним књигама сравњено, и нађено у потпуном реду. У Руми, 20. јануара 1904. године.

Надзорни одбор:

44 1—2 Александар Ј. Ђуришић с. р., Инж. Јован Татић с. р., Јован Ј. Остоић с. р.

Главни уредник Ј. Ђ. Тошић. Одговорни уредник Константин Брадваровић Српска штампарија дра Светозара Милетића у Новом Саду.